

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

**МАТЕРІАЛИ V ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ,
АСПРАНТІВ, ВИКЛАДАЧІВ ТА СПІВРОБІТНИКІВ**

(Суми, 20-21 квітня 2017 року)

**Суми
2017**

досліджувалися, знання досить не рівномірні: про одні відомо досить багато, про інших - мало, про третіх - зовсім трохи. Більш-менш вивчені умови або фактори соціалізації умовно можна об'єднати в чотири групи.

Перша – мегафактори, (мега – дуже великий, загальний) – космос, планета, світ, які в тій чи іншій мірі через інші групи факторів впливають на соціалізацію всіх жителів Землі.

Друга – макрофактори (макро – великий) – країна, етнос, суспільство, держава, які впливають на соціалізацію всіх, хто живе в певних країнах (цей вплив опосередковано двома іншими групами факторів)

Третя – мезофактори (мезо – середній, проміжний), умови соціалізації великих груп людей, виділених: по місцевості і типу поселення, в яких вони живуть (регіон, село, гордий, селище); за належністю до аудиторії тих чи інших мереж масової комунікації (радіо, телебачення та ін); за належністю до тих чи інших субкультур. Мезофактори впливають на соціалізацію людини як прямо, так і опосередковано через четверту групу – мікрофактори. До них відносяться фактори, що безпосередньо впливають на конкретних людей, які з ними взаємодіють, – сім'я і домашнє вогнище, сусідство, групи однолітків, виховні організації, різні громадські державні, релігійні, приватні організації, мікросоціум [4].

Список використаної літератури

1. Добренко В.І. – Соціологія. – М., – 2002
2. Василькова Ю.В. - Методика й досвід роботи соціального педагога. – М, 2001.
3. Мудрик А.В. – Соціальна педагогіка. - М., – 2002.
4. Пейн М. Сучасна теорія соціальної роботи / М.Пейн. – К., 2000.

ТЕХНОЛОГІЇ ФОРУМ-ТЕАТРУ ЯК СУЧАСНИЙ ЗАСІБ ВИЯВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ ПІДЛІТКІВ ТА СПОСОБІВ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Тимченко Ю. Р., Шеремет М. Д., *студентки групи СР-51*

У соціальній роботі на Сумщині, та в Україні загалом, набувають актуальності використання якісно нових технологій у

роботі з різними категоріями населення. Інтерактивні методи роботи мають суттєві переваги перед іншими методами: створюють комфортні умови для засвоєння знань, розвивають толерантні стосунки, сприяють формуванню навичок роботи в команді, активізують власний досвід. Найбільша ефективність використання інтерактивних технологій спостерігається саме у роботі з підлітками та молоддю, найбільш вразливою до впливу зовнішніх обставин та проблем категорією населення, що потребує виважених дій та особливого підходу з боку соціальних працівників.

В даному дослідженні ми вирішили розглянути інтерактивні форми роботи на прикладі методу форум-театру, який заснував А. Боаль. На його думку: «В'язень, який пройшов через торттури, добре розумів дві речі: пригнічені потерпають від соціального, економічного, психологічного насильства і допомогти їм можна насамперед через зміну їхньої власної поведінки і ставлення до проблеми» [1, стор.10].

Ця методика, яку зовсім нещодавно почали використовувати в Україні, вже давно поширена в європейських країнах, та ефективно застосовується у роботі з соціально вразливими групами населення. Форум-театр використовується в соціально-педагогічній роботі як засіб передачі знань і навичок, інформування людей, здійснення впливу на їх поведінку, а головне – як форма профілактики проблем.

Існує ряд делікатних суспільних проблем серед школярів (шкідливі звички, насильство в сім'ї, взаємовідносини статей, рання вагітність та ін.), про які не прийнято говорити публічно, їх вкрай важко виявити звичайними методами, ще складніше залучити підлітків до активного діалогу. Форум-театр, який ще називають «театром пригнічених» пропонує для розгляду саме такі проблеми і передбачає участь акторів, які намагаються вжитися в ролі «агресора», «жертви» та допоміжних персонажів, та глядачів.

Сюжети для форум-театру пропонуються самими учасниками – і одразу починається імпровізована вистава, яка, згідно правил форум-театру, повинна закінчуватися «погано», тобто в момент дискримінації, приниження, конфлікту чи фізичного насильства.

Після першого перегляду, глядацька аудиторія бере участь в обговоренні побаченого, пропонує варіанти вирішення. Потім відбувається ще кілька переглядів, де глядачі мають можливість в

будь-який момент сказати «стоп» і замінити когось на сцені [2]. Кожен з акторів вносить в виставу своє власне бачення проблеми, нову модель поведінки – тож через деякий час проблема вирішується.

Таким чином, учасники мають можливість не лише «прожити» складні життєві ситуації, але й побачити реакцію інших, подивитись на власні проблеми «зі сторони», розвінчати міфи та стереотипи, разом уявити збалансовану та емоційно-забарвлену точку зору.

При правильному підході форум-театр може стати потужним інструментом соціальних перетворень. На думку фахівців, участь в грамотно побудованих спектаклях може викликати зміну в поглядах людини і, можливо, вплинути на його вчинки

В рамках курсу «Технології соціальної роботи» ми плануємо задіяти старшокласників шкіл м. Суми до участі тренінгах з форум-театру, на яких використовуються акторські ігри та вправи на імпровізацію, розробляються сценарії вистав та програються різні сюжети. Основна методологія, на якій базуються тренінги – підхід «рівний-рівному», тобто студенти, що будуть проводити тренінг зі школярами не є акторами в традиційному розумінні, але вони і не викладачі, адже не вчать, як традиційні педагоги [3]. Вони лише створюють дружнє середовище для відкритого, активного та толерантного спілкування, для подолання бар'єрів та рамок між учасниками. Така форма роботи, на нашу думку в майбутньому допоможе школярам не лише отримати необхідну інформацію з певної проблеми, але й набути нового досвіду для її вирішення.

Список літератури

1. Форум-театр: формула виходу из кризиса / Д. Доусэт, Е. Еделева,, И. Захарченко и др. – Британский совет в Украине. – К.,2007. – 66 с.
2. Сорокин Д.Ю. Форум-театр как актуальный метод профилактики зависимости [електронний ресурс] // <http://nond-nn.ru/forum-teatr-profilaktika-zavisimosti>.
3. Практическое руководство по использованию театральных методик по принципу «равный-равному» [електронний ресурс] // <http://aids73.ru/upload/pdf/ispolzovanie-teatralnyh-metodik-v-obuchenii-po-principu-ravnyj-ravnomu.pdf>

Науковий керівник – *Павленко Г. В.*